Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIV., štev. 36 a — Ljubljana, sobota 11. februarja 1933 — Cena Din 2.—

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica štev. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2 — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105 241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

K vprašanju monopolizacije

Težnja po monopolizaciji takih predmetov, ki so bili prej izključno zadeva zasebnega prometa, leži tako rekoč že v današnjem času. Z ene strani jo podpira sodobna veleprodukcija, z druge strani pa socialistično naziranje o škodljivosti svobodne trgovine za blagostanje delovnega ljudstva. Pod vplivom teh dveh činiteljev, zlasti pa drugega, so po svetovni vojni začele mnoge države prevzemati za sebe ali za razna privilegirana podjetja stvari, ki se po prejšnjem pojmovanju niti malo ne tičejo države. Pri tem so seveda vplivali tudi fiskalni razlogi. Z monopolizacijo te ali one potrebščine je država dobila nov vir dohodkov.

Če se je doseglo znižanje cen in celo izboljšanje kakovosti in ako se je z novim monopolom res ojačilo državno gospodarstvo, tedaj je težko ugovarjati tej državni socializaciji dotičnega pridelka ali izdelka. Toda v mnogih primerih se je pokazal baš nasproten posledek. Cene so se povišale in kvaliteta, ki jo je prej izsiljeval konkurenčni boj, je padla ali pa je obtičala na nekem povprečnem standardu. Fiskalni učinek pa pri marsikakem monopoliziranem blagu ni bil niti tako velik, kakor bi ga država dosegla v zasebno-gospodarskem prometu, če bi dotično blago prav zmerno obdavčila.

Vzrok takih neuspehov pri večini povojnih monopolov je pred vsem v tem, da zasebno podjetnost in z njo združeni delovni vzgon nadomešča službena dolžnost. Režija, ki se v prostem konkurenčnem boju ravna po strogih zahtevah ekonomizacije, preide tu v počasno mašinerijo birokracije. Interes, ki ga ima svoboden podjetnik na kakovosti blaga, se izgublja v uradnih predpisih in službenem odnošaju do predmeta.

Najbolj tipičen primer nudi dežela največjih socializacij in monopolov, sovjetska Rusija, ki je prvotno sploh vse produktivne vire in vse dobrine gospodarskega življenja podredila državnemu monopolu. Na tem mestu ne moremo opisovati nedvomno zelo zanimivega in poučnega procesa, ki se dogaja v komunistični državi, opozarjamo samo na izkustvo, ki so ga zabeležili skoraj vsi, tudi najbolj levičarski tuji opazovalci: ogromna režija, ki se ji pridružuje počasna in vzlic vsem ukrepom nemarna birokracija, sta do malega uničili ves pričakovani efekt, ki naj bi ga imela monopolizacija za blagostanje in napredek delovnega ljudstva.

V današnjem težkem času se je treba povsod, kjer je le mogoče, izogibati odvišnih eksperimentov in omejiti gospodarsko intervencijo ali celo monopolizacijo s strani države samo na one primere, kjer se (kakor pri nas pri tobaku in soli) res uspešno uveljavlja monopolizacijsko načelo in prinaša državi nedvomnih koristi. Drugod, zlasti pa v primerih, ko gre za tipične zadeve zasebnega gospodarstva, naj bi se monopolizacijski ukrepi opustili.

Prepričujoč primer, kako nepripravna je monopolizacija pri nekaterih predmetih manjšega socialnega pomena, imamo tudi pri nas zopet enkrat v monopolizaciji uvoza tujih revij in časopisov. Izvrševanje tega, za naše knjigarništvo in naše trafike povsem novega načina poslovanja je poverjeno »Avali« in »Politiki«, ki imata med seboj poseben dogovor. To ustvarja na eni strani centralizacijo poslovanja v Beogradu, na drugi strani pa nekak »dvojni tir«, kar oboje zelo kvarno vpliva na ekspeditivnost, ki je ravno pri tem poslu nujno potrebna. K temu prideta še počasnost in neizkušenost birokratskega aparata, posledica pa so nevšečnosti in zmede, ki dajejo povod za pritožbe in prav brez potrebe vznevoljajo prizadeto javnost.

V nekaterih krogih so baje razpravljali o predlogu, da bi se monopoliziral tudi uvoz knjig iz inozemstva. Po izkušnjah, ki smo jih dobili pri monopoliziranem uvozu revij in časopisov, bi odločilne činitelje svarili pred takim posegom v zasebno gospodarstvo, ki dejansko ne bi koristil državi ne gmotno in ne moralno. Monopolizacija takih potrebščin in obenem centralizacija njihove trgovine, kakor je že izpeljana pri tujih časnikih in časopisih, ustvarja samo mnogo nepotrebnega nezadovoljstva in prispeva k splošnemu nerazpoloženju.

Tudi izkušnje z monopolizacijo šolskih zvezkov so pokazale slabe posledke in govore odločno zoper nadaljevanje take prakse. Mislimo, da z morebitno unifikacijo in načelno že sprejeto monopolizacijo učnih knjih za vse naše šole ne bo nič kaj dosti ustreženo onim namenom, ki jih ima šolstvo vobče in posebej še v naši državi. Nepotrebno in celo škodljivo je istovetiti duhovno edinstvo z unifikacijo in celo uniformnostjo sredstev in pripomočkov, ki naj mu služijo. Na duhovnem področju bo slej ko prej veljalo načelo edinstva v različnosti. Vzgoja in skupnostno življenje že po svoji naravi nimata namena in naloge, da uničujeta vse posebnosti in različnosti, marveč da jih samo spravljata v sklad z občimi interesi in cilji. Kakor nam je na upravnem področju potrebna kar najširja decentralizacija ob ohranitvi unitarne države, tako potrebujemo tudi v kulturnem in gospodarskem življenju čim več možnosti svobodnega razmaha onih produktivnih sil, ki vzlic svoji posebnosti in različnosti vendarle koristijo celoti in jo utrjujejo.

Delo Narodne skupščine

Nadaljevanje razprave o volilni reformi — Občinski zakon v odboru sprejet — Ohranitev drogerij — Razprava o proračunu

Beograd, 10. februarja. p. Današnja seja Narodne skupščine se je pričela ob 10. dopoldne. Predsedoval je podpredsednik dr. Hasanbegović. Navzoči so bili tudi ministrski predsednik dr. Srškić, minister dr. Kramer in več drugih članov vlade. Po odobritvi zapisnika je bilo odobreno poročilo verifikacijskega odbora, ki je odobril mandate nasledникom odstopivših narodnih poslancev. Namesto Aleksе Simonovića pride Dragutin Bugarski, kmet iz Krtine, namesto Aleksandra Obranovića pa bo zastopal kragujevški srez Velimir Marković, kmet iz Besimirovca. Po rešitvi nekaterih tekočih zadev je Narodna skupščina nadaljevala razpravo o volilnem zakonu. Prvi je govoril danes narodni poslanec dr. Nikola Kešeljević, ki je zagovarjal stališče manjšine in izjavil, da bo glasoval proti zakonu. V svojem govoru se je dotaknil tudi akcije punktašev in zahteval od vlade, naj vse krivce najstrožje kaznuje, ne pa da jih pošilja na letovišča v naša najlepša zdravilišča in kopališča. Država mora pokazati svojo avtoriteto in zajamčiti jugoslovensko narodno in državno politiko.

Nato je obširno govoril o volilnem zakonu narodni poslanec g. Miloje Sokić, ki se je zavzemal za sistem sreskih kandidatur. Narodni poslanec dr. Bogumil Vošnjak je v svojem govoru poudarjal potrebo vlade močne roke in najčistejših jugoslovenskih smernic ter širokih gospodarskih in socialnih linij. V ostalem je soglašal z osnovami zakonskega načrta. Zadnji je govoril narodni poslanec g. Stevan Čirić, ki je zagovarjal predloženi osnutek in izjavil, da bo glasoval zanj.

Seja je bila ob 13. zaključena. Prihodnja seja se bo vršila v torek 14. t. m. ob 9. dopoldne. Na tej seji bo izvoljen tudi poseben odbor za proučitev izprememb in dopolnitev k zakonu o likvidaciji agrarne reforme.

Zakon o občinah

Beograd, 10. februarja p. Skupščinski odbor, ki proučuje novi občinski zakon, je imel danes svojo zadnjo sejo, na kateri je končal razpravo o rezerviranih členih ter sestavil poročilo za plenum Narodne skupščine. Pri delu odbora so odlično sodelovali tudi narodni poslanci iz dravske banovine gg. dr. Rape, Ivan Prekoršek in Ivan Lončar. Rezervirani člen glede razdelitve mandatov v občinskih odborih je bil sedaj sprejet tako, da dobi relativno najmočnejša lista dve tretjini mandatov in občinsko starešinstvo. Ostanek mandatov se razdeli po Dr Hontovem sistemu med ostale stranke. Če pa je dosegla večinska stranka absolutno večino, sodeluje tudi pri razdelitvi teh mandatov. Če umre župan ali sicer nastopijo izpremembe, niso potrebne nove volitve, marveč pridejo avtomatično na vrsto prihodnji kandidati z dotične liste.

Vesti o združitvi dveh opozicijskih klubov

Beograd, 10. februarja p. Danes popoldne se je vršila skupna seja novo osnovanega Narodne kluba in Narodnega seljaškega kluba. Na seji so razpravljali o skupni taktiki v parlamentu. Najbrže se bosta oba kluba združila.

Državni proračun v odboru sprejet

Beograd, 10. februarja p. Finančni odbor je zasedal danes ves dan ter je po obširni debati sprejel proračun finančnega ministrstva, rezervne kredite in proračun dohodkov, tako da je s tem sprejet celotni državni proračun za leto 1933-34. Preostal je samo še finančni zakon. Finančni minister dr. Djordjević je naprosil narodne poslance, naj mu najdalje do ponedeljka popoldne stavijo svoje konkretne predloge in amandmane k finančnemu zakonu, da jih bo mogel pravočasno proučiti. Prihodnja seja finančnega odbora bo sklicana pismeno, najbrže za 15. febr. da bodo lahko med tem člani finančnega odbora proučili finančni zakon in sestavili konkretne predloge.

Zakon o lekarnah

Beograd, 10. februarja p. Skupščinski odbor, ki je proučeval zakon o lekarnah je danes končal svoje delo in sestavil poročilo za plenum Narodne skupščine. Odbor je odločno zastopal interese širokih slojev in je sprejel določbe, po katerih je malim drogerijam v dravski banovini zajamčen nadaljnji obstoj, dasi se morajo sicer drogerije ukiniti. To se bo izvršilo na ta način, da bodo prešle drogerije v področje obrtnega zakona in bo njihov položaj urejen s posebnim pravilnikom, ki ga bo izdal minister socialne politike v sporazumu z ministrom trgovine.

Spletke proti Franciji in zaveznikom

Herriot o potrebi sporazuma z Anglijo – Demantiji Berlina in Budimpešte

Pariz, 10. februarja. s. V javnem predavanju o francosko-angleških odnošajih je izjavil bivši ministrski predsednik Herriot med drugim: Evropa je trenutno nemirna. Prišlo bo do novih težkoč, zaradi katerih je sporazum med Francijo in Anglijo nujno potreben. Francija in Anglija predstavljata duh miru in svobode, ki sta medsebojno neločljivo zvezana.

Pariz, 10. februarja. č. Namestnik državnega tajnika v prejšnji vladi, Lautier, je objavil v »L'Homme Libre« članek, v katerem se posebej poudarja, da je Nemčija že avgusta meseca preteklega leta sklenila tajno pogodbo z Italijo in Madžarsko, zaradi česar je že v naprej obsojen na neuspeh sleherni poizkus kakršnegakoli sporazuma. Za ceno sporazuma bi bilo treba žrtvovati francoske kolonije. Sirijo bi bilo treba odstopiti Italiji, nekdanje nemške kolonije pa vrniti tretjemu cesarstvu.

Berlin, 10. februarja. AA. Uradno se demantira vest o tajni vojaški zvezi med Nemčijo in Italijo, istočasno pa se priznava skupnost nemško-italijansko-madžarske politike.

Budimpešta, 10. februarja. AA. Madžarski dopisni urad demantira vest pariškega lista »Echo de Paris« o dobavah italijanskih letal Madžarski.

Pariz, 10. februarja. s. Italijanski poslanik je včeraj posetil ministrskega predsednika Daladierja. »L'Ordre« doznava, da je poslanik demantiral govorice o tajni italijansko - madžarsko - nemški ofenzivni in defenzivni pogodbi, ki naj bi bila podpisana 7. avgusta 1932.

Uporna holandska križarka se je vdala

Haag, 10. febr AA. Eskadra križark, podmornic in hidroplanov, ki zasleduje »Zeven Provincien«, je brezžično pozvala posadko, da se takoj in brezpogojno vda. Ladja je odgovorila: Pustite nas pri miru! Po desetminutnem roku je vodno letalo vrglo prvo bombo na ladjo, na kateri je takoj nastal ogenj. Kakor se doznava, je bomba ubila 18 ljudi, med njimi 15 domačinov in tri Evropce. Med ranjenci je tudi poročnik baron van Steenwyk. Posadka je nato ladjo zapustila. Zasledujoče vojne ladje so na to ubeglo vojno križarko odvedle v luko, posadko, ki se je spustila z rešilnimi čolni na morje, pa so ujeli in zaprli.

Batavia, 10. febr. s. Kakor se doznava bo poveljnik križarke »Zeven Provincien«, kapetan Jekenboom, odstavljen. Očitajo mu, da se ni oziral na ponovna svarila glede upornega razpoloženja med posadko križarke.

Huda zima v Ameriki

New York, 10. februarja č. V vzhodnih in srednjih delih Amerike je nastopila silna zima. Doslej je zmrznilo 53 ljudi. V Chicagu imajo temperaturo — 19 C.

Madžarska zunanja politika

Budimpešta, 10. febr. d. Novi madžarski zunanji minister Kanya je izjavil zastopniku lista »Pesti Hirlap«, da v splošnih smernicah madžarske zunanje politike niso nastale v zadnjem času nobene izpremembe. Med aktualnimi zunanje-političnimi stremljenji Madžarske igrajo posebno važno vlogo gospodarska, zlasti pa želja po ustvaritvi novih tržišč za madžarske kmetijske proizvode in ohranitvi dosedanjih. Potovanje ministrskega predsednika Gömbösa v Rim in z Avstrijo sklenjena pogodba pomenjata dva važna koraka v tej smeri. Prijateljsko razmerje do Italije bo tudi nadalje ostalo glavna točka v madžarski zunanji politiki.

Nove ameriške vojne ladje

Washington, 10. februarja. AA. Mornariško ministrstvo je izračunalo, koliko ladij smejo Zedinjene države še zgraditi do 31. decembra 1936, da bodo popolnoma izrabila pravice londonskega dogovora. Gre za gradnjo 135 ladij s 316.530 tonami. Pomorskemu odboru senata bo predložena v odobritev gradnja treh ladij - matic za letala s skupno tonažo 35.200 ton, 9 križark s tonažo 87.100 ton, 89 torpedovk s tonažo 133.500 ton in 34 podmornic s tonažo 40.730 ton.

Velika finančna afera v Bruslju

Berlin, 10. februarja s. Po poročilu »Lokalanzeigerja« iz Bruslja je belgijska kriminalna policija prišla na sled velikanskemu finančnemu skandalu. Izgube znašajo mnogo milijonov. Prizadeti niso samo mali ljudje, temveč tudi visoke osebnosti, banke in tudi inozemstvo. V središču skandala stoji Belgian Investment Trust, ki ima svoj sedež v Bruslju.

Tisoč žrtev eksplozije

V saarskem ozemlju je eksplodiral gigantski gazometer — Že po prvih ugotovitvah je bilo pri katastrofi 300 ljudi mrtvih in okrog 700 ranjenih

Berlin, 10. februarja gs. Iz Saarbrückna poročajo o grozni katastrofi, ki je zadela saarsko mesto Neunkirchen in ki je po svojem obsegu ena najstrašnejših eksplozij, kar jih pozna zgodovina. V Neunkirchnu je stal ogromen gazometer (plinski rezervoar), ki je obsegal 120.000 kubičnih metrov in je bil 80 m visok. Bil je največji gazometer in je poleg mesta Neunkirchna oskrboval s plinom tamošnjih koksarn vedil del saarske pokrajine.

Iz dosedaj še neznanih vzrokov je gazometer nocoj malo pred pol 7. uro zletel v zrak. Posledice eksplozije so bile grozne. Plašč gazometra je bil pri eksploziji raztrgan na tisoče in tisoče koscev, ki so učinkovali kot granate in povzročili v vsej okolici grozno opustošenje. Poškodovan je precejšnji del mesta Neunkirchna in več naselij v okolici. Mnogo hiš je zračni pritisk porušil.

Policija in gasilci iz Neunkirchna so takoj organizirali obsežno pomožno akcijo, ki so se ji kmalu pridružili tudi gasilci iz sosednih krajev, zlasti iz Saarbrückna. Vendar pa so bila reševalna dela zelo težavna, ker je zaradi eksplozije odpovedala vsa plinska razsvetljava in je bilo močno poškodovano tudi omrežje za električno razsvetljavo. Do 10. zvečer so našli okrog 250 smrtnih žrtev, med katerimi je tudi veliko število žensk in otrok. Do istega časa so v bolnice in zasilno adaptirane lazarete pripeljali okrog 700 ranjencev, med njimi 300 hudo ranjenih. Reševalna dela se bodo nadaljevala še vso noč. Ker še niso razkopali vseh razvalin in še ne preiskali vsega, po eksploziji prizadetega ozemlja, se boje, da bo število žrtev še naraslo.

Kako silna je morala biti eksplozija, je razvidno tudi iz poročil, ki so prišla iz Mannheima, Heidelberga, Metza in iz drugih zapadnih mest in ki javljajo, da so detonacijo slišali tudi tam, čeprav so ta mesta oddaljena do 70 km od Neunkirchna.

Nekateri berlinski listi so izdali o nesreči posebne izdaje. Vesti so napravile na vse berlinsko prebivalstvo najglobljі vtis. Vse mesto govori le o tej katastrofi, tako da je stopilo popolnoma v ozadje razmeroma veliko zanimanje za prvi volilni govor, ki ga je imel državni kancelar Hitler nocoj na ogromnem shodu v Sportpalastu.

Spor zaradi varnosti

Dočim Francija ugotavlja potrebo varnosti ob razorožitvi, ponavljajo nemški delegati v Ženevi ob vsaki priliki zahtevo po enakopravnosti v oboroževanju

Pariz, 10. februarja. d. Razorožitvena konferenca prihaja v odločilno stanje. Na včerajšnji popoldanski seji predsedništva konference je Henderson poudarjal potrebo, da se čim prej pride do končne rešitve. Predsedništvo konference je pričelo razpravljati o delovnem programu, ki ga je predložila angleška delegacija.

Angleški delegat Anthony **Eden** je v imenu angleške vlade zahteval, naj bi se konferenca pri svojem nadaljnjem delu ravnala po načrtu, ki ga je predložila Velika Britanija, ker bo najbolje pospešil delo konference. Konferenci je bilo predloženo že dovolj splošnih načrtov. Angleška delegacija priznava zvezo razorožitve z varnostjo in predlaga, naj bi se posebej razpravljalo o varnostnih predlogih francoskega razorožitvenega in varnostnega načrta. Hkratu naj konferenca proučі tudi druge predloge. Po mnenju angleške vlade je sedaj prišel čas, ko se je treba zavedati odgovornosti in ko je treba storiti definitivne sklepe, zakaj ogromna bi bila nevarnost, če bi se konferenca ponesrečila in končala brez uspeha.

Vodja nemške delegacije **Nadolny** je pristal na angleški program ter je izjavil, da je Nemčija za pospešeno delo. Obenem je ponovno poudaril stališče Nemčije, da je načelo enakosti pravica zanjo popolnoma definitivno rešena zadeva.

Vodja francoske delegacije **Paul Boncour** je izrazil nekaj pridržkov ter je zlasti poudarjal, da se sporazum od 11. decembra lani, sklenjen med petimi velesilami o enakopravnosti ne more nadomestiti z bodočimi sklepi konference. Kadar bo prišel trenutek, je poudaril Paul Boncour, bom ponovil francosko mnenje, da more biti vprašanje enakopravnosti v oboroževanju rešeno samo v okviru, ki definitivno določa nova jamstva za varnost.

Danes je v glavnem odboru razorožitvene konference švicarski zvezni predsednik **Motta** naglašal, da je sedaj prišel čas dela ne samo za izvedence, temveč, kar je še bolj važno, tudi za politike same.

Nemški zastopnik poslanik **Nadolny** je v odgovor na včerajšnja izvajanja francoskega zunanjega ministra Boncourja glede sporazuma petih velesil o vprašanju enakopravnosti podal formulirano izjavo, da ne smatra za primerno slediti francoskemu zunanjemu ministru na pot te interpretacije. Ugotovil je, da je dogovor med petimi velesilami podlaga in pogoj za sodelovanje Nemčije pri delih razorožitvene konference. Vsebina izjave petih velesil je osnova, ki je Nemčija ne more zapustiti. Ako Francija sedaj zopet zahteva kot pogoj za bistveno znižanje oboroževanja ustvaritev novih jamstev, mora temu nasproti ponoviti, da prava naloga konference ni v ustvaritvi novih jamstev, temveč v odločilnem koraku v razorožitvenem vprašanju, ki je obenem najboljše sredstvo za zvišanje splošne varnosti.

Angleški delegat **Eden** se je zavzel za takojšnjo proučitev vprašanja kvalitativne razorožitve.

Poljski delegat **Raczynski**, ki se je izjavil za angleški delovni načrt, je soglašal s tem, naj se o vprašanju enakopravnosti sedaj ne razpravlja, poudarjal pa je, da tega vprašanja še ni proučil noben uradni organ konference.

Japonska ne popusti

Japonska delegacija v Ženevi ogorčeno odklanja zahtevo, naj prekliče priznanje mandžurske države

Ženeva, 10. februarja. AA. Tajnik japonske delegacije je zastopniku Havasa izjavil:

Naša vlada bo brez dvoma osupnila, ko bo zvedela, da je v trenutku, ko je bila po zaslugi novih koncesij sprava že skoraj dosežena, smatral odbor devetnajstorice za potrebno, izvršiti novo pobudo, ki more vse pokvariti. S tem, da je v poslednji minuti postavil dve vprašanji in zahteval pismen odgovor, je namreč odbor devetnajstorice pokazal ali nerazumljivo naivnost ali pa prevejanost, ki jo odklanjamo. Ker je v odboru več zelo inteligentnih ljudi, puščamo prvo možnost ob strani; kar se pa druge možnosti tiče, lahko rečemo, da ne more uspeti, ker odbor devetnajstorice, kakor tudi svetovno javno mnenje dodobra poznata že več mesecev japonsko stališče glede Mandžurije. Zahtevati danes od nas, naj pismeno priznamo suverenost Kitajske nad mandžursko državo, se pravi, zahtevati od nas, naj se odrečemo priznanju te države, katere obstoj je neobhodno potreben za mir na Daljnem vzhodu. Zato ne razumemo, da zahtevajo ljudje, ki so dobro poučeni o naših neomajnih sklepih v tem pogledu, od nas, naj na tak način pljunemo na našo dosedanjo politiko.

Mogli bi odgovoriti na vprašanje odbora devetnajstorice takoj, ne da bi čakali na to, kaj nam odgovori naša vlada, toda rajši smo v popolnem miru sestavili odgovor in ga poslali naši vladi v odobritev. Ne maramo namreč pasti v zasedo, ki se nam je pripravila, in prevzeti nase odgovornost za končno izjalovljenje spravnega postopka, ki je neizbežno, če bo odbor devetnajstorice vztrajal na svojem stališču.

Vse to kaže, da japonska delegacija na vprašanje odbora devetnajstorice ne bo odgovorila prej kakor šele jutri.

Nanking, 10. februarja. d. Politični centralni svet je odobril zakonski načrt, po katerem naj bi se na Kitajskem uvedla splošna vojaška dolžnost. V političnih krogih vidijo v tem koraku kitajske vlade pričetek koncentracije vseh razpoložljivih vojaških sil za bližnje boje za pokrajino Jehol.

Omejitev agrarnega uvoza v Nemčijo

Berlin, 10. februarja. č. Danes so bili objavljeni razlogi, zaradi katerih je vlada sklenila povišati acrine na živino, meso in mast. V svoji objavi naglaša minister za kmetijstvo in prehrano, da so po zbranih podatkih cene živine v zadnjem času zelo padle, kar je bilo v neprecenljivo škodo domačim živinorejcem. Še l. 1930. se je prodajalo prašičje meso po 50 do 60 mark za 100 kg, danes pa so cene padle na 30 do 38 mark. Krave se prodajajo po 10 do 20 mark za 100 kg žive teže.

Ogromen požar v skladišču žita

Chicago, 10. februarja s. Tukaj je zgorelo veliko skladišče, ki je bilo polno žita. Škoda znaša nad milijon dolarjev.

Žrtve hripe v Angliji

London, 10 februarja č. V prvih sedmih dneh meseca februarja je umrlo v Angliji zaradi hripe 1911 ljudi. V prvih petih tednih leta znaša število žrtev 7.157.

Anglija za črtanje vojnih dolgov

Angleška vlada bo skušala urediti z Ameriko vsa gospodarska vprašanja

London, 10. februarja. AA. Ministrski odbor, ki proučuje vprašanje dolgov, je imel danes sestanek, ki se ga je udeležil tudi angleški poslanik v Washingtonu Ronald Lindsay. Verjetno je, da bo poslanik Lindsay že v torek odpotoval nazaj v Ameriko ter bo dotlej že podrobno poučen o stališču angleške vlade nasproti vprašanju vojnih dolgov v sedanji fazi. Sodijo, da vlada ne bo javno obrazložila svojega stališča, dokler se Lindsay ne bo sestal s predsednikom Rooseveltom.

Današnji listi izražajo soglasno mnenje, da je treba še sedaj smatrati kot gotovo, da bo skušala Anglija doseči popolno črtanje vojnih dolgov. Anglija meseca junija, ko zapade nov obrok vojnih dolgov, ne bo več plačala Ameriki dolžne vsote.

Tudi »Daily Telegraph« beleži ta preokret v zadržanju angleške vlade napram ameriškim upnikom in pravi, da je Anglija sklenila pogajati se z Ameriko skupno o vseh vprašanjih gospodarskega značaja in ne le o vojnih dolgovih. Če se pričnejo pogajanja, se je treba pogoditi tudi o valutnem, carinskem in drugih problemih.

Macdonald je, odgovarjajoč na neko vprašanje, izjavil, da nobena izjava angleških državnikov v Ženevi ne meri na to, da bi se Velika Britanija vrnila nazaj na zlati standard, preden se ne popravijo gospodarske in finančne razmere na svetu.

Washington, 10. februarja. d. Izjavi senatorja Boraha proti sprejemu enkratnega plačila za likvidacijo vojnih dolgov, se je sedaj pridružil skupno z vodilnimi demokratskimi člani reprezentančne zbornice tudi vodja republikancev Snell, ki je izjavil, da bi evropske države - dolžnice po šestih mesecih ponovno zahtevale znižanje tega končnega plačila, če bi prišlo do takega dogovora.

Papen snuje nov volilni blok

Mrzlične priprave za volitve – Poulično streljanje med nasprotniki se nadaljuje

Berlin, 10. februarja, g. Po izjalovljenih prizadevanjih za ustvaritev meščanskega bloka med centrumom in narodnimi socialisti se bavijo v nemško nacionalnih krogih z mislijo, da bi ustvarili volilni blok Papen-Hugenberg-Seldte, ki bi obsegal nemške nacionalce in Stahlhelmovce. Kakor poroča »Berliner Tageblatt«, obstojata za ta prizadevanja dva vzroka: Papen, ki hoče biti izvoljen v državni zbor, ima pomisleke proti kandidaturi na docela nemško-nacionalni volilni listi, očividno zaradi tega, da ne bi poslabšal svojih dobrih odnošajev do narodnih socialistov. Poleg tega pa bi ustvaritev nadstrankarskega bloka prinesla to korist, da bi se moglo pod to zastavo pridobiti pri nemški ljudski stranki in drugih manjših desničarskih skupinah včlanjene člane Stahlhelma in mogoče še druge simpatizerje te skupine.

Berlin, 10. februarja. AA. Po mnenju centruma je odstavitev bivše pruske vlade protiustavna, ker so očitki proti Braunu, da je kršil svoje dolžnosti, neutemeljeni. Tudi razpust pruskega deželnega zbora, ki ga je sklenil kolegij treh, pomeni težko kršitev pruske ustave.

Berlin, 10. februarja, g. »Deutsche Allgemeine Zeitung« beleži danes govorico, da je za naslednika Noska, vrhovnega predsednika na Hanoverskem, določen narodno socialistični državni poslanec princ August Viljem. Noske je te dni nastopil dopust, ki bo trajal do jeseni. Ob tem času pa bo vprašanje njegovega naslednika postalo aktualno že zaradi tega, ker bo Noske dosegel določeno starostno mejo.

Berlin, 10. februarja. AA. Preteklo noč so neki motociklisti vrgli v neko kavarno v Charlottenburgu, ki jo obiskujejo nacionalni socialisti, več granat. Trije hitlerjevci so bili lahko ranjeni. V ranem jutru je spet prišlo do spopadov med komunisti in nacionalnimi socialisti. Policija je aretirala nekega komunista, ker je bil na sumu, da je streljal. V severnem okraju Berlina so nekega delavca smrtnonevarno ranili v glavo s strelom iz revolverja. V bolnici je umrl.

Berlin, 10. februarja. AA. Med delavskim prebivalstvom je nastalo precejšnje razburjenje, ker je policija prepovedala pogrebni sprevod po mestu za tremi komunisti, ki so jih hitlerjevci ubili. Tudi na grobu ni smel nihče govoriti.

Kancelar Hitler

Berlin, 8. februarja.

Hitler triumphans je gotovo važen in svojevrsten pojav v življenju nemškega naroda, pa tudi v mednarodnem svetu. Zato ni čuda da posvečajo vsi svetovni listi dejstvu samemu, brezprimerni karieri moža, pa tudi pohodu njegove stranke največjo pozornost. Ali pomenja vrh ki ga je dosegel Hitler, zaključek njegove politične poti, ali šele začetek etape na pohodu k napovedanemu »tretjemu cesarstvu«? Kdo bi mogel danes na to vprašanje dati pravi odgovor.

Hitlerjeva življenjska pot, katere podrobnosti nam odkrivajo te dni vse novine, je brez dvoma nekaj posebno izrednega. Iz proletarskih nižin je mož ki ni imel niti domovine, ki bi ga bila priznavala za svojega, rastel od stopnje do stopnje, ž njim vred pa njegova vojska, narodna socialistična stranka. Samo dva politična pokreta moremo primerjati z narodno socialističnim gibanjem in razvojem, ruski boljševizem in Mussolinijev fašizem. Oba sta narastla v najkrajšem času kakor lavina in sta z jurišem zavzela vso oblast v svojih državah. Seveda pa so obema zunanji predpogoji olajšali delo. Ruska revolucija se je polastila moči v zmedah velike vojne, fašistični pohod v Rim pa je izrabil kaotične razmere, ki so zavladale po vsem svetu v dobi prevratov neposredno ob koncu vojne. Nacionalistični pokret Hitlerjeve stranke je sicer tudi idejni plod vojnih in povojnih razmer, vendar mu je bilo treba premagati večje ovire, kajti Nemčija se je po porazu na bojnih poljanah presenetljivo naglo povrnila k državnemu redu in organizirana moč strank weimarske koalicije je postala močna ovira za prevratne avanture. Šele potem, ko je začela weimarska fronta razpadati, je postala pot prosta za viharni pohod novih ljudi, ki so se zbirali pod Hitlerjevo zastavo. Od takrat, od l. 1929 dalje pa je bil svet priča nevajene politične borbe, katere rezultat je kancelar Hitler.

Zanimivo je, da Hitler ni ustanovitelj narodno - socialistične stranke, niti utemeljitelj njenih smernic. Stranko je ustanovil leta 1919 ključavničar Anton Drexler, delavec velikonemškega mišlenja. V času, ko so domači protirevolucionarji v Münchenu zatrli komunistično oblast, sta se Drexelu pridružila današnji Hitlerjev zaupnik, takratni stotnik Röhm in Gottfried Feder. Hitler sam je vstopil v stranko šele pozneje, pa je kmalu igral vodilno ulogo in je prevzel vodstvo, ko so narodni socialisti 24. februarja 1920 formulirali onih znanih 25 točk svojega programa. Ta program ni morda logična znanstveno utemeljena proklamacija, temveč zbirka nairadikalnejših gesel na nacionalnem in socialnem polju, nad katerih pretiranostjo so resni politiki majali z glavo. Toda ravno ta gesla so bila kakor plamenice, ki so vžigala v srcih radikalnih idealistov in fantastov zlasti v srcih mladine ogeni entuziazma. Bila so nekaj novega, nečuvenega za realno misleči nemški narod in so učinkovala kakor opojna pijača. Na parlamentarno udejstvovanje stranka takrat ni mislila in naibrž niti ni računala z možnostjo kasnejšega ogromnega porasta. »Nočemo milijonov indiferentnih, nam je treba stotisoč mož trmoglavcev, kajti energijo je najti le v manjšinah,« je dejal takrat Hitler. O parlamentarnem delu pa je izjavljal: »V parlamente ne gremo, kdor se podaja v močvirje, se v njem zaduši.«

V teku let se je stališče narodnih socialistov mnogokrat spreminjalo. Ostale pa so politične metode in brezobzirni boj napram političnim protivnikom, ki ni izbiral sredstev in se ni izogibal niti zločinskih dejanj, umorov in požigov. Načela stranke so ostala brez znanstvene utemeljitve, če odštejemo meglene plemenske teorije in črte za očiščenje germanske rase, ki jih srečavamo tu in tam v hitlerjevskem tisku. Posebnega izraza je našel plemenski antisemitizem in eden glavnih hitlerjevskih bojnih klicev je še danes: »Juda verrecke!«

Po načelih ustave izročitvi kancelarstva voditelju najmočnejše parlamentarne stranke ni mogoče prigovarjati. Vendar pa je izročitev državnega vodstva narodnosocialistični stranki in Hitlerju nevaren eksperiment. Kajti zgodovina zadnjih let pač ne govori za to, da bi bila red in varnost naroda in države v pravih rokah, če se izročita ljudem, ki so uvrstili zločin med dovoljene metode politične borbe. Število žrtev političnih umorov je leta 1932. naraslo nad tisoč. Posebno je ostal v spominu zavratni umor v Bytomu in ni še pozabljeno, kako se je Hitler z znanim kompromitujočim telegramom solidarizíral z morilci. Prav iz zadnje dobe pa še kriči afera Hentsch. Ni se zaman stari Hindenburg dolgo upiral, pustiti na čelo državne politike moža, ki je po lanskih prvih državnozborskih volitvah zahtevala tridnevno prosto roko in izločitev vsake policijske intervencije za to dobo. Skrbi, ki navdajajo mnoge poštene nemške patriote, tedaj niso povsem brez temelja.

Kaj bo prinesla bližnja bodočnost, danes ni lahko prorokovati. Hitler sam molči. Frick pa celo obljubuje parlamentarno in ustavno vladanje. Toda kaj porečejo ekstremno radikalni elementi, ki so jedro ob enem pa tudi večma narodnosocialistične stranke?

Gospod Papen očividno smatra Hitlerjevo kancelarstvo za delo svoje politike. Papen živi po vsej priliki v mnenju, da je glavna oseba nove vlade on in da bo skupno s somišljenikom Hugenbergom sam odločal o nemški vladni politiki. Toda to naziranje utegne biti usodna pomota. Kdor pozna Hitlerjevo impulzivnost in oblastnost mora dvomiti, da bo prevzel kancelar vlogo šahove figure, ki jo bo Papen poljubno premikal po junkerski šahovnici. Ni dvoma, da se Papen lahko zanaša na zaupanje državnega predsednika, toda visoka starost Hindenburgova nikakor ne daje poroštva za neomejeno trajnost Papenove pozicije.

Francoski rekordni poleti

Istres, 10. februarja. AA. Francoska letalca Bossoutrot in Rossi sta davi ob 7.48 odletela na letalu »Joseph le Brix« proti Buenos Airesu. Doseči hočeta nov svetovni rekord na premočrtnem poletu brez pristanka. Ob 9.17 sta preletela rtič Creus, ob 11.07 sta bila nad izlivom Ebra, in ob 12.10 so ju opazili nad Castellonom v Španiji, kakih 560 km od Istresa.

Natal, 10. februarja. AA. Snoči ob 18.20 je angleški letalec Mollison priletel v Natal. Letel je 82 ur in 8 minut in je v Natalu pristal ob navdušenem pozdravljanju množice. Izjavil je, da je imel na večjem delu poleta lepo vreme in da je polet čez Južni Atlantik lažji kakor čez severnega. Mollison je davi ob 7.30 odletel v Buenos Aires. Ob 9.18 je preletel Recife.

Iz šolske službe

Beograd, 10. februarja p. Upokojeni sta učiteljici Ana Neubauer v Gaberju, srez Dol. Lendava, in Marija Namorž, dodeljena banski upravi v Ljubljani.

Obvezna prijava obolenj na hripi

Beograd, 10. februarja p. Minister socialne politike je izdal odlok, po katerem so vsi zdravniki dolžni prijaviti vsako obolenje na hripi v smislu določb čl. 70. zakona o pobijanju nalezljivih bolezni.

Lepo vreme v Dalmaciji

Split, 10. februarja n. Zadnje dni je vladalo po vsem Primorju zelo lepo in toplo vreme. V senci je danes meril toplomer + 12 stopinj Celzija.

Afera Hock

Bratislava, 8. februarja.

Kazensko postopanje proti staremu madžarskemu parlamentarcu in radikalnemu nacionalistu Hocku kaže režim, ki vlada v današnji Madžarski, in vso njegovo cinično brezobzirnost v tako žarki luči, da je vredno o slučaju spregovoriti.

V skoro vseh evropskih državah so se morali oblastniki, ki so po starih metodah vodili državno politiko tako, da je bila krvava vihra neizogibna posledica, umakniti v ozadje. Sicer so se tu in tam pojavili slučaji recidive, vendar so nove razmere povsod prinesle olajšanja in dobrine v korist širokim vrstam delovnega naroda.

Edino v Madžarski se je po kratki revolucionarni medigri povrnilo staro fevdalno gospostvo in danes vlada na Madžarskem proslula »gentry« morda še bolj neomejeno, kakor v časih dualizma.

Politična zgodovina dokazuje, da so se madžarski aristokrati vedno obnesli kot izborni politiki. O pravem času so se pridružili nacionalni revoluciji, prekašali so v radikalnih geslih celo idealne fantaste, kakor jih je znal zbrati stari Lajos Kossuth okoli svoje zastave, in so s tem vzeli veter iz jader meščanske revolucije, ki je imela s početka očitne demokratske tendence. S spretnim izkoriščanjem probujenega nacionalizma so si aristokrati znali ohraniti svojo gospodarsko in socialno pozicijo in ogromna premoženja, zlasti velikanske latifundije, združene v rokah maloštevilnih posameznikov. Z radikalnimi nacionalističnimi gesli so prekričali zahteve po demokratski svobodi in socialni pravičnosti, in če so se iz vrst kmetov in delavcev oglašale pritožbe o naraščajoči bedi in stalni brezpravnosti, so z ramami majale kazala na Avstrijo, češ da je tam vir vseh krivic. Latentno energijo ljudskih mas pa so znali odvrniti od lastnih skrbi množice s stopnjevanim zatiranjem nemadžarske večine v državi, kar so imenovali borbo za moč madžarskega naroda in za sijaj svetoštefanske krone. Tako so dosegli, da so bili edini gospodarji oni sami, aristokrati in veleposestniki, kmet pa je bil komaj na boljšem, kakor v času tlake, delavec pa sploh brez pravic. Upravne metode, zlasti edinstveno izvajanje političnih pravic, so bile znane že pred vojno po vsem svetu. Seveda so bili v madžarskem narodu tudi možje, ki so pojmovali svobodo in socialni red drugače, ne morda samo razredno organizirani delavci, marveč tudi meščanski inteligenti, ki so se z vsem svojim idealizmom trudili za svobodo in dobrobit širokih slojev, ali ti idealisti niso prišli do veljave.

Neposredno ob koncu vojne je bila sicer oblast fevdalnih latifundistov izločena, toda le prav kratko dobo. »Beli teror« je z vsemi svojimi grozotami zopet zlomil hrbtenico ne le komunizmu, marveč sploh ljudskemu gibanju in danes zopet vlada neomejeno fevdalni aristokrat, kmet in delavec pa živita v hujši bedi kakor kdaj prej. Za uspavanje in krotenje ljudskih mas pa služijo revizionistična gesla.

Ivanu Hocku, ki je bil nedavno pred budimpeštanskim sodnim dvorom zaradi zločina proti državi in narodu obsojen v ječo, se pač ne more očitati, da bi ne bil madžarski nacionalist. Niti socializma se ga ne more dolžiti. Bil je svoje žive dni radikalen šovinist in je imel morda le to napako, da mu svoboda ni bila prazna beseda. Imel je srce za madžarskega malega človeka, kmeta in delavca in tuje mu je bilo mišljenje, da je samo bogati aristokrat polnopraven Madžar. V mladih letih je bil oseben prijatelj Lajosa Kossutha in je ostal zvest politiki iz leta 1848, ki je zahtevala popolnoma samostojno, neodvisno Madžarsko. Skozi 35 let je bil neprestgoma poslanec v madžarskem parlamentu in vedno je vztrajal na nacionalistični levici. Kdor je v predvojnem času zasledoval ogrsko parlamentarno življenje, mu Hockovo ime ni neznano. Zaradi svojega nesebičnega idealizma je bil v vseh narodnih krogih spoštovan in popularen.

Ko je ob koncu vojne grozil tudi na Madžarskem splošni kaos, je sam primas dr. Csernoch naprosil Hocka, naj prevzame vodstvo začasnega narodnega sveta. Na tem mestu se je Hock pošteno trudil, da reši iz splošnega potopa, kar bi se rešiti dalo. Njegova politika je bila ta, da pribor širokim narodnim slojem zemljo, kruh, pravico in svobodo. To pa je bil tudi njegov greh.

Ko se je vrnila današnja Horthyjeva Madžarska, je bil Hock eden prvih, ki je moral bežati pred belim terorjem prekmej svoje ljubljene domovine. Dvanajst let je živel v emigraciji, izločen iz aktivne politike. Le tu in tam mu vest ni pripustila, da bi molčal o sramoti, s katero je omadeževal beli teror madžarsko ime. Toda Horthyjeva Madžarska ne pozna ozirov, ako se drzne kdo dotikati se interesov vladajoče gentry.

Nepremagljiva ljubezen do domovine je gnala starega Hocka domov. Hotel je doma umreti. A na meji so ga sprejeli Horthyjevi žandarji. Vrgli so ga v ječo, postavili pred sodnike in ga dali obsoditi kot sovražnika domovine.

Gibanje v madžarskih širokih masah za osvobojenje iz okovov srednjeveškega fevdalstva med tem traja naprej. Ni dvoma, da bo slučaj Hock zapustil velik vtis v madžarskem ljudstvu in se podkrepil odpor proti današnji diktaturi fevdalne aristokracije. Prej ali slej se bodo tudi madžarskemu ljudstvu odprle oči, da je treba srečnejšo bodočnost iskati v duševnem in socialnem prerojenju, ne pa v revizionističnih utopijah.

Dijaška mala antanta

Beograd, 10. febr. p. Danes je bila v Beogradu po štiridnevnem zasedanju zaključena konferenca dijaške Male antante. Leta 1930 je bil v Klužu v Rumuniji sklenjen statut dijaške Male antante, ki je bil na sedanji beograjski konferenci izpopolnjen po vzgledu politične Male antante. Osnovano bo stalno tajništvo in predsedstvo. Na konferenci so sodelovali zastopniki rumunskega dijaštva pod vodstvom Mihaila Livadara, zastopniki češkoslovaškega dijaštva pod vodstvom dr. Františka Panjaka, dočim sta konferenci izmenoma predsedovala jugoslovenska delegata dr. Živko Joženov in dr. Hadži Stanković. Na konferenci je bilo tudi sklenjeno, da se bo vršil v letošnjih počitnicah kongres dijaške Male antante v Beogradu. Udeležilo se ga bo nad tisoč delegatov iz Rumunije in Češkoslovaške. Po kongresu bodo gostje napravili daljše ekskurzije po Jugoslaviji.

Rodbinska tragedija na Berinjaku pri Litiji

Razprava proti Ivani Sevškovi, ki je obtožena zastrupljenja moža, je preložena

Ljubljana, 10. februarja.

Velika razpravna dvorana deželnega sodišča je bila danes pozorišče družinske drame, v kateri se odkriva srdita borba med mladim in starim gospodarjem, med tastom, zetom in taščo. Nace Sevšek se je lani januarja priženil na Skalarjevo posestvo na Berinjaku, v Dolah pri Litiji. Napravili so notarsko pismo, pozneje pa sta stara trdila, da ni v tem pismu vsega, kar sta si izgovorila za sebe in še za dve hčeri. Med zetom in tastom je prišlo do prepirov, pa tudi tašča, se je jezila, češ, da ni zabeleženo v notarskem pismu jajce, ki ji ga je obljubil dajati zet dnevno. Večni prepiri so dovedli do tega, da je bil zet zastrupljen, da se je tast obesil in da je žena obtožena umora svojega moža.

Nace Sevšek je bil zastrupljen 26. junija lani, ko je bil namenjen v dolsko cerkev, 5. julija so orožniki aretirali Ivano, 2 dni pozneje pa se je njen oče obesil. Ivana je svoj zločin priznala, pozneje pa očetovi smrti pa je svoje priznanje preklicala, češ da je prevzela na sebe očetovo krivdo. Razpravi, ki se je začela danes ob 9., je prisostvovalo mnogo poslušalcev iz litijskega okraja. Velikemu senatu je predsedoval višji sod. svet. g. Anton Mladič, državno tožilstvo je zastopal državni tožilec g. Vilko Lavrenčak, obtoženko pa je branil odvetnik g. dr. Vladimir Knaflič.

Zagovor obtoženke

— Sevšek Ivana, vstanite in povejte, kako se je vse vršilo? je po končanih formalnostih uvedel senatni predsednik zaslišanje obtoženke.

— Nisem kriva! je poltiho odvrnila Ivanka. Z možem sva se sprva dobro razumela. Potem pa, ko je prišlo tisto pismo (notarsko) iz Litije, je nastal doma prepir. Kregali so se, da je mož notarja podkupil in da ni notri vse, kar je bilo izgovorjeno. Vedno so se kregali.

— Moža poprej niste poznali? jo je prekinil predsednik.

— Ne! Prišel je k nam neki mož za njega snubit. Potem so bili ogledi. Sem bila ž njim zadovoljna, je bil 3 leta mlajši od mene.

— Kaj je bilo potem v nedeljo zjutraj? je predsednik prešel k najvažnejšemu. Obtoženka je dolgo molčala. Napenjala je vse svoje duševne sile, da bi svoje misli uredila. Po daljšem molku je poltiho spregovorila:

— Oče je v kamro prinesel k meni štamperl žganja!

— Kdaj je bilo to? jo je prekinil predsednik.

— Ne vem. Oče so rekli: Nesi mu to-le, da se bo umiril!« je pripomnila Ivanka. Predsednik: »Kaj ste si pri tem mislili?« Kaj sem si mislila? Nič si nisem mislila. Vstala sem, se oblekla in vzela tisti nesrečni štamperl. Nesla sem mu ga v sobo, rekla: »Dobro jutro!«, on pa: »Bog da!«. Vzel je nato štamperl in ga popil na dušek. Rekla sem mu še: »Na to-le spij, da bomo spet prijatelji. Mislila sem, da so ata dali žganje iz dobrega namena.

— Ali ste mu rekli, da so to dali ata?

— Nisem rekla. Pol je spil, odstavil in rekel: »Hudiča! Se mi zdi, da je grenko«. Šla sem v kuhinjo, vzela sladkor in mu ga spustila v kozarček. Ko je ostanek spil, je vzel suknjič in šel v cerkev.

Obtoženka je nato skušala opravičiti svoje postopanje po moževi smrti. — Par dni pozneje sva bila z očetom na travniku in so mi oče priznali, da so primešali žganju nekaj strupa. »Nisem mislil, da bo tako hudo«, so dejali. »Samo nekoliko omamiti sem ga hotel, prej pa, ko bi šel v zapor, si raje vzamem življenje«. — Prevzela sem krivdo nase.

Kaj pravijo priče

Po dobro uro trajajočem zagovoru obtoženke so bile zaslišane razne priče, ki so bile prisotne, ko je Ignac Sevšek umiral pod Vrtačnikovim kozolcem. Od 6. zjutraj pa do 8.30 se je boril s smrtjo. Dolgo je bil pri zavesti in povedal je vse.

Janez Mlakar je slišal, ko je pravil: Žena mi je dala pred mašo žganja, češ: »Spij, da bova prijatelja! Če umrjem, naj pride sodna komisija. Sem zastrupljen. Zavdala mi je.

Lovrenc Anžur: S starim Skalarjem sva bila na Veliki ponedeljek v gostilni. Vprašal sem ga, kako je doma. Rekel mi je: Mora tako biti, kakor jaz hočem. Če mladi noče tako, ga bom pa s poti spravil. Po mojem gruntu ne bo hodil.

Priča Antonija Medved je povedala, kako je dala pred 3 leti stari Skalarici 3 delce arzena za prašiče.

Pokojnikov brat Fr. Sevšek: Brat je pod podom umiral. Tekel sem po duhovnika. Stari Skalar mi je rekel, da župnik spoveduje, kaplan pa je na prižnici. Povedal sem mu, da Nace umira. »Saj ni nič, bo kmalu dober«, je odvrnil stari. Pozneje sem Skalarju, ko je šel domov, povedal da je brat mrtev. Zelo se je ustrašil ter bil močno razburjen. Ostale priče so izpovedale nekatere postranske okolnosti, nakar je pokojnikova sestra Frančiška Sevšek kot priča omenila, da ji je tisto soboto brat potožil: »Nič se ne zanesem, da mi ne bi dali kaj v jed.«

Vojaški zdravnik dr. Pavel Herzman je pokojnika skušal rešiti, toda bilo je prepozno. Zdravnika dr. Matko iz Radeč in dr. Ukmar iz Litije sta izvršila sodno obdukcijo in pri tem ugotovila po kliničnih znakih, da je bil Sevšek zastrupljen s strihninom. Preiskava fiziološkega instituta je sicer dognala v sveči sledove arzenika, toda univ. docent dr. A. Seliškar je danes izjavil, da ti deli arzenika lahko izvirajo iz kakih hranil, potrdil pa je mnenje prvih dveh zdravnikov, da je bil Sevšek zastrupljen s strihninom.

Ob 12. prekinjena razprava se je ob 16. nadaljevala. Senatni predsednik je najprej čital izpovedbe še mnogih drugih prič, zaslišanih v preiskavi. Po zaključnem dokaznem postopanju je branilec dr. Vladimir Knaflič predlagal, da se zaslišijo še nekatere priče, tako lovski čuvaj Fran Rozman o strihninu, sestri Pepca in Marija pa o družinskih razmerah.

Po daljšem posvetovanju je predsednik objavil sklep, da se razprava preloži in bodo na prihodnji razpravi zaslišane še nekatere priče.

Zmaga Švedov v teku na 18 km

Ostra borba med Švedi in Finci — Prvi Jugosloven Janša je med 141 tekmovalci zasedel 70. mesto — Nezgoda Godca

Innsbruck, 10. febr. g. Zaradi južnega vremena so morali preložiti tudi progo za tek na 18 km. Nova proga je vodila od Loutascha (1180 m) do Seefelda. Snežne razmere na tej progi so bile prav dobre. Švedi so bili s progo zadovoljni, dočim se Finci niso mogli posebno znajti na valovitem terenu. Zaradi tega so Finci tudi mnogokrat padli.

Kakor je bilo pričakovati, se je vršila ostra borba za prva mesta edinole med Švedi in Finci. Od prijavljenih 194 tekmovalcev je startalo 141, od katerih je 130 prišlo na cilj.

Rezultati so bili naslednji:

1. Englund (Švedska) 1:02.19.2, 2. Bergström (Švedska) 1:02.40, 3. Likaanen (Finska) 1:02.47.6, 4. Saarinen (Finska) 1:03.09.8, 5. Utterström (Švedska) 1:03.11. Kot prvi Avstrijec je Gstrein zasedel v času 1:07.18.6 dvanajsto mesto, takoj za njim pa Avstrijec Pugel v času 1:07.30.

Kot prvi Jugosloven je zasedel 70. mesto Jožko Janša 1:15. Sledili so Smolej na 96. mestu v času 1:20, na 103. mestu Jakopič 1:21, na 113. mestu Bervar 1:25 in na 120. mestu Šramel 1:29. Godec si je pri teku zvil nogo.

Slalom za dame je končal z zmago Inge Lantschner (Avstrija) v času 2:10.4. Druga je bila Irene Zink (Švica) 2:11.6, 3. Helen Brugton Leigh (Anglija) 2:12.1. Dočim so Angležinje vozile zelo sigurno in elegantno, je mnogo avstrijskih in švicarskih smučark padlo. Ni izključena končna zmaga angleške vrste v slalomu za dame.

Izvedba skokov v soboto in v nedeljo je zagotovljena. Skoke bodo v sporazumu z norveškim smučarskim savezom otvorili Norvežani Birger Ruud, Sigmund Ruud, Uleberg in Sörensen, ki so danes prispeli v Innsbruck.

Končna klasifikacija dam

Končna klasifikacija poedinih vrst v slalomu za dame, pri katerih so se šteli časi štirih najboljših tekmovalk vsake države, so: 1. Avstrija (Lantschner, Paumgarten, Jaros-Szabo, Lettner 10:00.6, 2. Anglija 10:09.3, 3. Švica 10:17.9, 4. Nemčija 11:45.1, 5. Italija 13:49.9.

Vstni red v kombinaciji smuka in slaloma za dame je: 1. Inge Lentschner (Avstrija) 100 točk, 2. Paumgarten (Avstrija) 88.965, 3. Kessler (Anglija) 88.69, 4. Leigh (Anglija) 87.54, 5. Zogg Nini (Švica) 86.355, 6. Sturm (Nemčija) 83.21, 7. Zink (Švica) 82.305, 8. Streif (Švica) 80.495.

Uredba o sodnih zaprisegah

Beograd, 10. februarja p. Na osnovi čl. 49. uvodnega zakona za civilnopravdni postopek je minister pravde predpisal uredbo o obliki prisege po predpisih civilno pravdnega postopnika in o svečani zaobljubi namesto prisege. Uredba dobi obvezno moč v posameznih področjih z dnem, ko stopi v veljavo civilno pravdni postopnik.

Zakonska tragedija v Halozah

Ptuj, 10. februarja.

Zakonca Pernek Jurij in Marija, posestnika v Gruškovju v Halozah sta živela v resnih medsebojnih prepirih. Včeraj pa je doseglo njuno sovraštvo višek. Ko je 53 let stara žena že legla v postelj in zaspala, jo je napadel okrog 23. ure mož, ki jo je z ročajem motike tako dolgo pretepal, da je izdihnila. Podrobnosti o nesreči še niso znane. Truplo ubite žene so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Trojici v Halozah, kamor je danes odšla ptujska sodna komisija. Jurija Perneka pa so danes aretirali orožniki in bo še tekom dneva priveden v sodne zapore v Ptuju.

Protipunktaški shod v Srbiji

Beograd, 10. febr. p. Te dni se je vršil v resavsko-tamnavskem srezu zelo dobro obiskan protestni shod, ki ga je sklical narodni poslanec g. Milorad Marković. Kljub slabim cestam in potom je prišlo na shod nad 2000 volilcev, tako da je bila dvorana, v kateri bi se moral vršiti shod, mnogo premajhna in se je zaradi tega vršilo zborovanje na prostem. Na shodu je govorilo večje število govornikov, ki so vsi najodločnejše obsojali početje punktašev in zahtevali odločne ukrepe zoper njihovo razorno delo. Na shodu je govoril tudi narodni poslanec g. Albin Koman, ki je ob burnem pritrjevanju zborovalcev naglasil, da Slovenci odločno odklanjajo Koroščeve separatistične punktacije in hočejo veliko, enotno in močno Jugoslavijo. Ob koncu je bila sprejeta resolucija, ki poziva vlado, naj odločno nadaljuje politiko jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva ter v kali zatre vse separatistične akcije, ki jih ves narod z največjim ogorčenjem obsoja.

Zagonetna smrt železniške uradnice v Beogradu

Beograd, 10. februarja p. Davi so našli mrtvo v njenem stanovanju železniško uradnico Katico Ivanović, stanujočo v Jataganu Malem. Na njenem truplu sicer ni opaziti znakov nasilja, vendar pa mislijo, da gre za zločin. O pokojnici se je govorilo, da ima lepe prihranke. Policija je uvegla preiskavo, truplo pa bo obducirano.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Nekoliko boli oblačno, padavine v zapadnih krajih države. — **Situacija včerajšnjega dne:** Pritisk je v Južni Evropi, zlasti nad Sredozemskim morjem znatno narasel. Zaradi tega se je zmanjšal barometrski gradient med dalmatinskim zaledjem in Jadranskim morjem in so ponehali močni vetrovi. V severne dele države je pričel prodirati nižji pritisk. Verjetno je, da bodo zaradi tega ponovno narasle temperature.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Oblačno, padavine, dež se bo že v srednjih višinah spremenil v sneg. Temperatura bo padla.